Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤА

ССКП өлөөһнөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаабыт Советын органа

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 9 сыла

Муус устар 12 күнэ

№ 29 (900)

ОПТУОРУННЬУК

1966 сыл

Сыната 1 харчы

Бүгүн КОСМОНАВТИКА күнэ

БУ бааллар геройдар, космонавт-летчиктар (хаҥастан уҥа): бастакы кэккэбэ—А. Г. НИКОЛАЕВ, Г.С. ТИТОВ, Ю.А. ГАГАРИН, В.В. НИКОЛАЕВА-ТЕРЕШКОВА, иккис кэккэбэ—К.П. ФЕОКТИСТОВ, Б.Б. ЕГОРОВ, А. А. ЛЕОНОВ, үһүс кэккэбэ—В.Ф. БЫКОВСКАЙ, В. М. КОМАРОВ, П. Р. ПОПОВИЧ уонна П.И. БЕЛЯЕВ.

ССТА фотохрониката.

КОММУНИЗМ КЫНАТЫНАН КӨТҮҮ

БИҺИГИ Ийэ дойдубут билиҥҥи ситиһииләриттэн бинир саамай чаҕылхайдара, сүҥкэннэрэ—космоһы баһылааһын. Событиелар аан дойду общественноһын „календарнай болдьоххо“—муус устар 12 күнүгэр эрэ буолбакка, космонавтарбыт саҥаттан-саҥа, килбиэннээх кыайыыларыттан улахан бырааһынньыкка кубулуйар атын да күннэргэ өрө күүрдэ ытыс таһыннараллар, аан дойду прессатыгар күүһүрдүү бэлиэләрин парадталлар...

1961 сыл муус устар 12 күнүгэр советскай норуот ньургун уола Ю.А. Гагарин космоска аан маҥнайгынан аартык арыйбыта. Бастаан-көстөөн иһэр советскай наука уонна техника ити сүдү хардыылара, советскай киһи холобура суох хорсун быһыыта сир шарын сөхтөрбүтэ, долгуппута... Ити умнуллубат күҥҥэ пресса манык суруйбута:

„АСАХИ“ (Япония)—„Советскай Союз өрөгөйдөөх ситиһиитэ аан дойду үрдүнэн социалистическай тутул уонна Советскай государство наука уонна техника уобалаһыгар хайдахтаах курдук аарыма ордуктардаахтарын көрдөрөр“.

„ГХОЙ-МОЙ“ (ВДР)—„Киһи космоска маҥнайгы айаннааһына—бу коммунизм кынатынан көтүү“.

„ДЖУГАНТАР“ (Индия)—„Советскай Союз кыайыылар знамяларын биир планетаттан атыҥҥа илдьиэҕэ, тоҕо диэтэргин, кини социалистическай тутул бөҕө тирэҕэр турар“.

„АН-НИДА“ (Ливан)—„Бэйэтин килбиэннээх кыайыытынан Советскай Союз аан дойду бүттүүнүн норуоттарын уонна правительстволарын прогресс уонна киһи-аймах кэрэ кэскилин иһин биирдэ үлэлээһиҥҥэ ыҥырар“...

...Оттон бүгүн? Бүгүн биһиги космоһы баһылааһыҥҥа өссө сөҕүмэр ситиһииләрдээхпит. Ол дьоһун туоһутунан албаннаах 11 космонавт-летчиктардаахпыт да буолар.

Бүгүн аан дойдуга аан маҥнайгынан Сир искусственнай аргыһын айбыт Ийэ сирбит аны аан дойду үрдүнэн аан маҥнайгы Ый искусственнай аргыһын айда...

Оттон сарсын? Сарсын—коммунизм кынатынан саҥа саҕахтарга көтүү!.

ЛЕНИНСКЭЙ ПАРТИЯ XXIII СЪЕһЭ

МОСКВА. Муус устар 5 күнэ. (ССТА). Съезд бүгүҥҥү сарсыардаҥы мунньаҕа таб. Л. И. Брежнев председателлээһининэн аһылынна. ССРС норуотун хаһаайыстыбатын 1966—70 сылларга сайыннарыы биэс сыллаах былааныгар ССКП XXIII съеһин Директиваларын туһунан дакылааты оҥорорго тыл делегаттарынан уонна ыалдьыттарынан итиитик көрсүллүбүт ССРС Министрдэрин Советын Председателэ таб. А.Н. КОСЫГИҤҤА бэриллэр.

Элбэхтик ытыс таһыныытынан доҕуһуолламмыт дакылаат 1927 сыллаахха партия XV съеһин Директиволарынан ылыныллыбыт I пятилеткаттан ыла аһыллыбыт суол кылгас ырытыытынан саҕаланар.

Ити кэмтэн ыла биһиги Аҕа дойдубутунан хайдахтаах курдук бааραҕай суол аһыллыбытый, партиянан уонна норуотунан хайдахтаах курдук сүҥкэннээхэй үлэ оҥоһуллубутуй!

I пятилетка былаана ылыларыгар дойду, дьиҥэ, бэйэтин ыарахан индустриятын тэриллиэгэ адьас саҥа киирбитэ. Оҥу аһаан, очколорго промышленнай производствоҕа уонна ордук эргиэҥҥэ өссө да баһыйар мөҫтөөн чаһынай капитал ылара. Дэриэбинэ бааһынайдар бытархай хаһаайыстыбаларын муоратынан этэ. Куоракка да, тыа сиригэр да көлөһүннүүр кылаастар өссө да бааллара. Маныаха барытыгар ол кэмҥэ куоракка өссө үлэтэ суох буолуу, үлэ биржалара, оттон дэриэбинэҕэ аграрнай өттүнэн нэһилиэнньэ аһа барыта диэн ааттаначчы бааллрын эбиэххэ сөп. Дойду партия салалтатынан социализм экономическай акылаатын тутууга бастакы эрэ хардыыларын оҥорбута. I, II пятилеткалар былааннарын уонна сэриинэн туормастаммыт III пятилетка былаанын сорҕотун олоххо киллэрии түмүгэр дойдуну индустриализациялааһын уонна тыа хаһаайыстыбатын социалистическайдык уларытан тутуу бэйэтин масштабынан бааραҕай соруктара быһаарыллыбыттара. Көлөһүннүүр кылаастар уонна киһинн көлөһүннээһинни үөскэтэр төрүөттэр суох оҥоһуллубуттара. Дойду оҥорон таһаарар күүстэрэ суһаллык сайдалларыгар кыаҕы биэрбит социалистическай сыһыаннаһыылар бигэһылыктаабыттара. Культурнай революция тэнитиллибитэ.

Бу улуу уларытан тутууну биһиэхэ иэдээннээх хоромньуну аҕалбыт, фашистскай талабырдьыттарынан соҥнонуллубут сэрии быспыта. 20 мөлүйүөнтэн тахса советскай дьоннор өлбүттэрэ. Дойду бэйэтин историятын былаһын тухары муспут национальнай баайын үс гыммыттан биирин кэринин сүтэрбитэ.

Кылгас кэмҥэ норуот хаһаайыстыбатын чөлүгэр түһэрэр, онтон кини сэрии иннинээҕи таһымын аһарар уталытыллыбат сорук турбута. Ити үксэ IV пятилетка оҥоһуллубута. V пятилеткаҕа экономика салгыы сайдыбыта.

Партия XX съеһэ VI пятилетка былаанын Директиваларын бигэргэппитэ. Үс сыл буолан баран, ССКП XXI съеһэ 1959—65 сылларааҕы хонтуруолунай сыыпаралары бигэргэппитэ. Ити кэм бүтүннүүтэ икки пятилеткаҕа тэҥнэһэр. Инньэ гынан, дойду барыта 7 пятилетка былааннарын толордо. Хас биирдии пятилетка социализмы уонна коммунизмы тутуу саҥа кэрдиинэн буолбута.

Таб. Косыгин дакылааты-гар ити кэм устатыгар биһиги Аҕа дойдубут өссө биир да дойду билбэтэх

А. Н. КОСЫГИН.

бааραҕай индустриальнай хардыытын сыыпаралара аҕалыллаллар.

1928—65 сылларга, фашистскай талабырдьыттар сүдү сүтүгү таһаарбыттарын үрдүнэн, дойдуга электроэнергияны оҥоруу 120 кэринэ, ыстаалы уһаарыы 21, неби хостооһун 21, гаһы хостооһун 430, чоҕу хостооһун 16-тан ордук, цемени оҥоруу 40 кэринэ, станоктары оҥоруу 92-тэн ордук, трактордары оҥоруу 273, минеральнай уоҕурдуулары бэлэмнээһин 223 төгүл үүннүлэр.

Бу сылларҕа норуот туттар табаардарын уонна тыа хаһаайыстыбаннай дууксуйаны оҥоруу эмиэ үүннэ.

Өскөтүн, холобур, 1924 сылтан 1928 сылга диэри сылга ортотунан 69,3 мөлүйүөн тонна бурдук хомуллубут эбит буоллаҕына, 1961 сылтан 1965 сылга диэри сылга ортотунан 30,2 мөлүйүөн тоннаҕа тэҥнэстэ. Ити кэмҥэ эти оҥоруу 4,2-тэн 9,3, үүтү ылыы 29,3-тэн 64,7 мөлүйүөн, сымыыты оҥоруу 9,2-тэн 28,7 миллиард тоннаҕа тэҥнэстэ.

Биһиги экономикабыт сайдыытын ситиһииләрин туоһутунан семилетка былаанын туолуутун сүрүн сыыпаралара да буолаллар. Сэттэ сылга промышленнай бородууксуйа кээмэйэ 84 бырыһыанынан, норуот хаһаайыстыбатын сүрүн производственнай фоннара 1,9 төгүл, промышленноска—2 бүк улааттылар.

Бу сылларга советскай наука уһулуччулаах ситиһииләрдээнэ (ону аан дойду бүттүүнэ биләр!), дойду обороналанар күүһэ-күдэҕэ үүннэ, норуот культурата уонна олоҕун таһыма өрө көтөҕүлүннэ.

1926 сыллаахха аналлаах үрдүк уонна орто үөрэхтээх 500 тыһыынча специалистардаах эбит буоллахпытына, 1965 сылга 12,1 мөлүйүөнҥэ тиийдэ. Аҥардас сэттэ сылга орто үөрэхтээх рабочайдар ахсааннара 45-тэн 58, колхозтаахтар ахсааннара 23-тэн 31 бырыһыаннарга тиийэ улааттылар.

Семилетка сылларыгар, ордук 1965 сылга үлэһиттэр олохторун тупсарыыга бочумнаах дьаһаллар ыытыллыннылар. Рабочайдар уонна сулууспалаахтар ыйдаағы

(Бүтүүтүн 2-с стр. көр).

Ленинскэй партия XXIII съезһэ

(Бүтүүтэ. Иккис 1-кы стр. көр).

орто хамнастара 78-тан 95 солкуобайга, оттон туттуу уопсай фонуттан чэпчэтиилэри төлөөһүнү аахтахха, 4-тэн 28 солкуобайга тиийэ үүннэ. Бу кэмигэ куораттарга, сэлиэниьэлэргэ 17 мөлүйүөн квартиралар уонна индивидуальнай дьиэлэр тутулуннулар.

Таб. Косыгин дакылаатыгар семилетка былаанын толоруу түмүктэрэ диринник ырытылыннылар, биһиги коммунизмы тутуу бары уобаластарыгар ситиһиилэрбит бэлиэтэннилэр уонна инники диэки барарбытын атахтыыр итэҕэстэр арылыннылар итиэннэ олор төрүөттэрэ ыйылыннылар.

Семилетка былаанын сорудахтара, холобур, тыа хаһаайыстыбатыгар толорулубатахтара, ол национальнай доҕуот үүнүүтүн, нэһилиэнньэ олоҕо-дьаһаҕа тупсуутун тэтимнэригэр охсуулаах буолбатаҕа биллэр. Норуот хаһаайыстыбатын бу боччумнаах салаатыгар хаалыы биричиинэлэрэ тыа-хаһаайыстыбаннай производство суһаллык сайдар быһаччы программатын онорбут КК кулун тутардааҕы Пленумунан сиһилии чинчийиллибиттэрэ.

Тыа хайаастыбатыгар семилетка сорудахтара толоруллубатах биричиинэлэриттэн биирдэстэринэн кини уустук проблемаларын быһаарыыга субъективнай сыһыан буолбута. Партия экономическай боппуруостары быһаарыыга субъективизмы, леninизмтэн туора көстүү, наука уонна практика этиилэригэр дилетанныы аахайбат буолуу быһыытынан, сэмэлээбитэ.

Саҥа пятилетка былааныгар партия XXIII съеһин Директиваларын бырайыага, билләрин курдук, бэчээккэ таһаарыллан, дойду үрдүнэн киэҥник дьүүллэһилиннэ. Ол да буоллар таб. Косыгин баһаам элбэх сыыппаралары ааттаан туран, пятилетка былаанын соруктарын, сүрүн хайысхаларын уонна сорудахтарын кэпсиирин саала улаханнык болҕойон истэр.

Пятилетка — бу биһиги экономикабыт ахсаан өттүнэн эрэ үүнүүтэ буолбатах, ону тэҥэ кини структуратыгар диринг хаачыстыба өттүнэн уларыйыылар. Саҥа былаанна билиҥҥи научнай-техническэй революция боччумнаах тенденциялара, физика, химия, математика, кибернетика, о.д.а. наукалар уобаластарыгар уһулуччулаах саҥаны айыылар киллэрилиннилэр. Пятилетка былаанын теоретическай төрүтүнэн, Советскай государство экономическай политикатын бүттүүнүн киэнэ дьаҕаны марксистскай-ленинскэй наука буолар.

Директивалар бырайыактарыгар пятилетка сүрүн соругун партия наука уонна техника ситиһиилэрин бары өттүнэн туһаныыга, бүттүүн общественнай производство индустриальнай сайдыытыгар олоҕуран, кини эффективноһын уонна үлэ оҥорон таһаарымтыатын үрдэтиинэн промышленнай производство билләрдик үүнүүтүн, тыа хаһаайыстыбатын сайдыытын үрдүк тулуктаах тэтимин хааччыйан, онон норуот олоҕун таһымын биллэрдик эрэ көтөҕүүнү, бары советскай дьон материальнай уонна культурнай наадыйыыларын балайда толоруну ситиһэри көрөр.

Бу соругу олоххо киллэриигэ общественнай бородуукта, национальнай доҕуот уонна нэһилиэнньэ реальнай доҕуотун үүнүүлэрин ааспыт пятилеткатааҕар балачча үрдүк тэтимнэрэ көрүлэллэр. Общественнай бородуукта олорчутун кээмэйэ 1,3 төгүл, сүрүн производственнай фоннар кээмэйдэрэ балтараа бүктэн ордук, ол иһигэр промышленноска 1,6, тыа хаһаайыстыбатыгар 1,9 төгүл улаатыахтаахтар. Дойду национальнай доҕуотун кээмэйэ 30—41 бырыһыаннарынан, нэһилиэнньэ реальнай доҕуота 1,3 төгүл (нэһилиэнньэ киһитин ахсааныгар сөп түбэһиннэриллэн) үүнүөхтээхтэр.

Бу—баһарҕай масштабтардаах сорук. Ону общественнай производство эффективноһын үрдэтиинэн эрэ быһаарыахха сөп, оттон ол научнай-техническэй прогреһы түргэтэтиини кытта сибээстээх. Общественнай производство эффективноһын үрдэтиигэ сүҥкэн ... таны норуот бүттүүнэ ...рье, оттук; матырыйаалла , үлэ ресурсаларын сүрүн фоннарын рациональнайдык туһаныы, бородууксуйа биир единицатыгар бары ороскуоттары аччатыы иһин охсуһуулара ылар.

Производственнай фоннартан төһө кыалларынан элбэх туһаны ылыы, диир таб. Косыгин бэйэтин дакылаатыгар,—хас биирдии предприятие үлэтин сыаналааһын боччумнаах мээрэйинэн буолуохтаах.

Саҥа пятилетка—бу биһиги Ийэ дойдубут коммунизмныыр суолунан саҥа улахан атыла, Советскай государство экономическай уонна обороналанар күүһүнкүдэҕин саҥа хардыыта, советскай дьон олохторундьаһахтарын үүнүүтүн тэтимин суһалсытыы, диир таб. Косыгин,—дьэ бу буолар саҥа пятилеткаҕа партия халбаннаабакка тутуһуохтаах линията.

Биһиги саҥа пятилеткабыт былаанын аан дойду үрдүнэн суолтата сүүнэ. Ол туһунан съезд трибунатыттан бырааттыы коммунистическай уонна рабочай партиялар представителлэрэ чаҕылхайдык эттилэр. Социализм уонна коммунизм суолунан иһэр кыайбыт рабочай кылаас холобурун күүһэ аан дойдутааҕы революционнай процесс сайдыытыгар дьайар боччумнаах фактордартан биирдэстэринэн буолар.

—Биһиги норуоппут хаһаайыстыбатын былааннара, ситиһиилэрбит сир шарын бары дойдуларын мөлүйүөнүнэн үлэһит маассаларын ортотугар социализм уонна коммунизм үтүөкэн агитатордара, үтүөкэн пропагандистара буолалларын толору олоҕуран туран этиэхпитин сөп,—диир таб. Косыгин бэйэтин дакылаатыгар.

Таб. А. И. Микоян председателлээһининэн аһыллыбыт киэһээҥи мунньахха Директивалар тустарынан дакылааты дьүүллэһии саҕаланна. Бастакыларынан тыл эттилэр: ... крайинскай ССР Министрдэрин Советын Председателэ таб. В. В. ЩЕРБИЦКЭЙ, ССКП Алтайдаабы крайкомун секретара таб. А.В. ГЕОРГИЕВ, РСФСР Госпланын Председателэ таб. К.М. ГЕРАСИМОВ.

МОСКВА. ССКП XXIII съеһэ.

ҮӨһЭЭ снимокка (хаҥастан уҥа): делегаттар балыгы кэнсиэрбэлиир комбинат (Латвийскай ССР) биригэдьиирэ Н.М. ФАДЕЕВА, Ошскай уобалас Араванскай оройуонун сельсоветын председателэ И. МАТКУРБАНОВА, „Электроинструмент“ завод (Даугавпилс к.) контролера Е.К. ГАГАРИНА, Ошскай уобалас „Кзы-Мехнат“ колхоһун комплекснай биригээдэтин биригэдьиирэ З. ТАДЖИБАЕВА уонна Черкасскай уобалас „Большевик“ колхоһун ыанньыксыта В.Н. ЛЕВЧИК.

АЛЛАРАА снимокка: Советскай Союз Маршала С.М. БУДЕННАЙ делегаттарга автографтарын бэлэхтиир.

БИҺИГИ КАЛЕНДАРБЫТ

БҮГҮН В.И. Ленин убайа Александр Ильич УЛЬЯНОВ төрөөбүтэ 100 сылын туолар. А.И. Ульянов университетскай ыскамыайкаттан революционнай хамсааһыҥҥа кыттыбыта. Кини—„Норуот баҕата“ бөлөҕү тэрийээччилэртэн биирдэстэрэ. Александр III ыраахтаабыны өлөрөргө сорунууга кыттыбытын иһин хаайыллыбыта. Суукка хорсуннук туттубута, политическай этиини оҥорбута.

А.И. Ульянов бэйэтин түөрт табаарыстарыныын 1887 сыллаахха ыам ыйын 8 күнүгэр Шлиссельбургскай кириэппэстэ ыйаннан өлөрүллүбүтэ.

ААН ДОЙДУ ҮРДҮНЭН ААҺ МАҤНАЙГЫ ЫЙ ИСКУССТВЕННАЙ АРГЫҺЫН КӨТҮҮТЭ

„ЛУНА-10“ автоматическай станция Ыйы тула орбитанан көтүүтүн салгыыр. Кинилиин радионан сибээстэһии 18 сеанстара ыытылыннылар.

Аргыһы кытта сибээс быстыбат туруктаах уонна салгыы сибээстэһии программаҕа сөп түбэһиннэриллэн ыытылла туруоҕа.

Корреспонденнар семинардара

МУУС устар 8 күнүгэр биһиги хаһыаппыт редакцията олохтоох радионан биэрии редакциятын кытта биргэ оройуон киинигээҕи уонна Харыйалаахтааҕы активнай корреспонденнарга аналлаах семинары ыытта. Онно „ССКП XXIII съеһигэр ССКП КК отчуотунай дакылаата уонна олохтоох бэчээт, радио активистарын соруктара“ диэн Өлөөн орто оскуолатын директора таб. Винокуров Д.И. дакылаата, „Оройуоннаабы хаһыат үлэтин туһунан“, „Олохтоох радионан биэрии редакциятын үлэтин туһунан“, „Хаһыакка хайдах суруйуохха?“ диэн темаларга хаһыат уонна радионан биэрии редакцияларын үлэһиттэрин этиилэрэ истилиннэ.

Семинар кыттыылаахтара хаһыат бэйэтин функциятын толорорун бэлиэтээн туран, инники үлэтигэр көмөлөөх этиилэри киллэрдилэр.

ССКП райкомун инструктора таб. Долгунов В. Н. социалистическай эбэһээтэлистибэлэр хайдах туолан иһэллэрин хонтуруоллаан, тиһигин быспакка, утумнаахтык сырдатарга, майгысигили боппуруостарыгар рубриканы уонна сатира муннугун аһан, бастайаннайдык үлэлэтэргэ, бойобуой рейдэлэри тэрийэргэ эттэ.

Совхоз рабочкомун председателэ таб. Христофоров А.А. специалистар сүбэлэрин өссө чаастатык бэчээттиир, онуоха тыа хаһаайыстыбатын специалистарынан эрэ мунүрдаммат наадатын бэлиэтээтэ.

Хас биирдии үлэһит хаһыат үлэтигэр көхтөөхтүк кыттыахтааҕын итиэннэ, тустаах үлэтин быһыытынан эрэ хааччахтаммакка, үлэни олоҕу киэҥник уонна дэгиттэр хабан сырдатарга кыһаныахтааҕын туһунан райономо сэбиэдиссэйэ таб. Павлов И.П. санаатын атастаста.

Маны сэргэ корреспондент эппиэтинэһин үрдэтигэ боччумнаах кэпсэтии таҕыста, хаһыат редакцията олохтоох радионан биэрии редакциятын үлэтигэр көмөлөһүөхтээҕэ ыйылынна.

Редактор э.т.
Н. А. ВИНОКУРОВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бөһүөлэгэ, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51.
Өлөөн оройуонунаабы типография. Тахсар ахсаана 462. Сэкээһын №-рэ 29